

10

Adposisjoner: postposisjoner og preposisjoner

ADPOSIJONER er enten ubøyelige eller har bare to eller tre kasusformer, og de krever et nomen som utfylling. Adposisjoner danner ADPOSIJONSFRASER, som vi forkorter med PP (jf. engelsk Preposition Phrase). I setninga fungerer adposisjonsfraser som adverbialutfyllinger eller frie adverbial. Vi skiller mellom to typer adposisjoner, POSTPOSIJONER og PREPOSIJONER, basert på om utfyllinga står foran eller etter adposisjonen. Preposisjoner står foran utfyllinga si (1), mens postposisjoner følger etter den (2).

1. Lato seissoo [*keskelä* niittyy].
'Låven står midt i enga.'
2. [Talon *takana*] oon tyhä mettää.
'Bak huset er det bare skog.'

Et kjennetegn på adposisjoner er at de ikke kan sløyfes uten at setninga blir ugrammatisk (3, 4).

3. *Lato seissoo *niittyy*.
4. *Talon oon tyhä mettää.

Adposisjonen er kjernen i adposisjonsfrasen, og den styrer kasusen til utfyllinga. Utfyllinga er et substantiv (eller et pronomen) som står i grammatisk kasus, oftest i genitiv eller partitiv, men stundom også i nominativ. Med andre ord regnes ikke konstruksjonen *korsteenista läpi* ('gjennom skorsteinen') i setning (5) som adposisjonsfrase ettersom substantivet her står i elativ.

5. Mies laski nuoran toisen pään [*korsteenistä läpi*].
'Mannen firte den andre enden av tauet ned gjennom skorsteinen.'

Vi kan endre setninga til (6)

6. Mies laski *läpi* sitte nuoran toisen pään *korsteenista*.

Ordet *läpi* kan også utelates heilt (7):

7. Mies laski sitte *korsteenista* nuoran toisen pään.

Men om vi derimot skriver (8)

8. Mies laski sitte nuoran toisen pään [korsteenin *läpi*] ~ [*läpi* korsteenin].

så er *korsteenin läpi* ~ *läpi korsteenin* eksempler på adposisjonsfraser, den første er en postposisjonsfrase, og den andre en preposisjonsfrase.

Et unntak fra det vi nettopp har sagt, er preposisjonen *ilman*. Den tar utfylling i abessiv, men vi regner den likevel som adposisjon (9).

9. Liisa laukkoi niitylä [*ilman* kengittä].

‘Lisa sprang på enga uten sko.’

Som vi ser i (10), kan vi ikke splitte fraser med *ilman* uten at setninga blir ugrammatisk. Vi kan altså ikke si

10. *Liisa laukkoi *ilman* niitylä kengittä.

Derimot skiller *ilman* seg fra andre adposisjoner ved at det kan utelates i setninga (11).

11. Liisa laukkoi niitylä kengittä.

Et kjennetegn ved adposisjoner er at de ikke kan ha noen modifikatorer i tillegg til nomenutfyllinga. Man kan altså ikke si (12)

12. *Liisa kiikkus [kiven isolle *pääle*].

‘Lisa klatra stor på en stein / steinen.’

Derimot kan utfyllinga i en adposisjonsfrase sjølsagt ha modifikator (13).

13. Liisa kiikkus [ison kiven *pääle*].

‘Lisa klatra på en stor stein / den store steinen.’

Et anna viktig kjennetegn ved adposisjoner er som nevnt at de styrer hvilken kasus utfyllinga står i. Slik sett er det ikke opplagt å regne konstruksjoner som denne i (14) som adposisjoner.

14. En mie muista, oliko [viittä vuotta *jälkheen*], ko meidän äiji kuoli.

‘Jeg husker ikke om det var fem år etter at bestefar vår døde.’

Jamfør (14) med setninga i (15):

15. Se oli [viisi vuotta *jälkheen*], ko meidän äiji kuoli.

‘Det var fem år etter at bestefar vår døde.’

Konstruksjonen i (14) står i partitiv fordi taleren ikke er sikker på utsagnet, og ikke fordi *viittä vuotta* er utfylling til postposisjonen *jälkheen*.

Vi kan dele adposisjoner inn i grupper etter hvilken betydning eller semantisk funksjon de har. Vi skiller mellom

- ◆ stedsadposisjoner,
- ◆ tidsadposisjoner,
- ◆ måtesadposisjoner,
- ◆ årsaksadposisjoner,
- ◆ mengdeadposisjoner,
- ◆ forholdsadposisjoner,
- ◆ ugjennomsiktige adposisjoner og
- ◆ lause adposisjoner.

Nedafor skal vi i tur og orden greie ut om disse gruppene, og vi skal også se at en og samme adposisjon kan brukes i ulike funksjoner.

10.1 Stedsadposisjoner

STEDSADPOSIJONSFRASER uttrykker hvor subjektet eller objektet i setninga befinner seg eller beveger seg, i forhold til det stedet som utfyllinga i adposisjonsfrasen betegner. Stedsadposisjoner er ofte stivna kasusformer, og de forekommer som regel som trekløver bestående av inessiv (‘inne i’), elativ (‘ut av’) og illativ (‘inn i, til’) eller adessiv (‘oppe på, ved’), ablativ (‘bort fra’) og allativ (‘bort til’).

Til mange av adposisjonene fins det identiske adverb. (Se avsnitt 9.2 og 9.2.2.)

Vi kan dele stedsadposisjoner inn i flere grupper ut fra hvilke forhold de uttrykker mellom referenten til subjektet eller objektet og stedet som er uttrykt i utfyllinga. Det kan være posisjon (1–4), avstand (5), et mer generelt forhold (6), bevegelsesretning (7) og ferdselsrute eller farlei (8).

1. Repo oli tehny [laattiin *alle*] kuopan.
'Reven hadde laga ei grop under golvet.'
2. Erkki assuu [*likelä* minnuu].
'Erik bor i nærheta av meg.'
3. Kissa oli tarttunu [kivviin *välhiin*].
'Katten hadde gått seg fast mellom steinene.'
4. Nyt laskeva huonheita [entisten puteettipelloitten *pääle*].
'Nå bygger de hus på gamle potetåkrer.'
5. Sitte tulima jo [*liki* Vesisaarta].
'Så kom vi allerede til nærheta av Vadsø.'
6. Met kuljeskelima [*ympäri* Tromssaa].
'Vi vandra rundt omkring i Tromsø.'
7. Maija oli ajanu jo monta miilaa [Vesisaarta *vasten*].
'Maja hadde allerede kjørt mange mil mot Vadsø.'
8. Sie piđät mennä [*poikki* meren], jos sinne meinaat päästä.
'Du må dra tvers over havet om du vil komme deg dit.'

10.1.1 Relativ posisjon

Det vanlige er at en adposisjonsfrase forteller hvilken posisjon subjektet eller objektet befinner seg i, i forhold til stedet som er uttrykt i utfyllinga, altså for eksempel om den er under, over, foran eller ved sida av. Adposisjoner i denne gruppa har vanligvis også former som uttrykker bevegelse til eller fra. Eksempler på slike adposisjoner er ('hvor': 'hvor fra': 'hvor til') *alla* ('under'): *alta* : *alle(t)*, *päälä* ('på, oppe på') : *päältä* : *pääle(t)*, *e(đ)essä* ('foran') : *e(đ)estä* : *etheen*, *takana* ('bak') : *takkaa* : *taka(t)*, *vieressä* ('ved sida av') : *vierestä* : *vierheen*, *syrjässä* ('i utkanten av/ved sida av') : *syrjästä* : *syrjhään*, *perässä* ~ *pörässä* ('etter') : *perästä* ~ *pörästä* : *perhään* ~ *pörhään*, *sisälä* ('inne') : *sisältä* : *sisäle(t)*, *välissä* ('mellom') : *välistä* : *välhiin*, *välilä* : *väliltä* : *välile(t)*, *tykönä* ('hos') : *tykköö* ~ *tyköä* : *tykö(t)* og *ympäri(t)* ('omkring, rundt'). Disse er alle postposisjoner som tar utfylling i genitiv (1–11).

1. Matti asui siinä [Santatörmän *alla*].
'Mats bodde der nedafor «Sandbakken».'

2. Laiva vajos [meren *alle*].
'Båten sank ned i havet.'
3. Ruuttapiilit toppaava [tämän törmän *pääle*].
'Bussene stopper på toppen av denne bakken.'
4. Sammeli kumartui [kuninkhaan *etheen*].
'Samuel bøyde seg foran kongen.'
5. Lapsi tullee joka yö [meän *vierheen*].
'Ungen kommer og ligger ved sida av oss hver natt.'
6. Ennen oli täynä puteettipeltoja [huonheen *ympärit*].
'Før i tida var det fullt med potetåkrer rundt huset.'
7. Se oon iso ja kaunis paikka [mettän *sisälä*].
'Det er et stort og fint sted inni skogen.'
8. Siinä juoksi vesi [kiven *sisältä*].
'Der rant det vatn ut fra innsida av en stein.'
9. Hyljet uipi [jäitten *välissä*].
'Selen svømmer mellom isflaka.'
10. Alfi oli tietyössä [Pyssyjoven ja Lemmijoven *välilä*].
'Alf var på vegarbeid mellom Børselv og Lakselv.'
11. Tule huomena [minun *tyköt*]!
'Kom til meg i morgen!'

Relativ posisjon uttrykkes også med sammensatte preposisjoner som har *puolela*, *puolelta* eller *puolele(t)* som etterledd, for eksempel *ulkopuolela* ('utapå, utafor, på utsida'), *alapuolela* ('nedafor, på nedsida'), *ylipuolela* ('ovafor, på oversida'), *i(đ)änpuolela* ('på austsida'), *vestapuolela* ('på vestsida') (12–14). Disse tar alle utfylling i partitiv.

12. Matti assuu [*ylipuolela tietä*].
'Mats bor på oversida av veggen.'
13. Zlata siirtyi [*iđänpuolele rajjaa*].
'Zlata flytta til austsida av grensa.'
14. Matti oli lähtösin [*lännenpuolelta väylää*].
'Mats kom fra vestsida av elva.'

10.1.2 Avstand, opphold og bevegelse

Stedsadposisjonsfraser kan også uttrykke avstand (1–8, 13, 14) og opphold eller bevegelse i forhold til stedet som utfyllinga refererer til (9–12). Til denne gruppa hører adposisjoner som *likelä* (‘nær, i nærheta av’) : *likeltä* : *likele(t)*, *liki(t)* (‘nær, i nærheta av’), *likempännä* : *likemp(p)ää* : *likemäksi*, *lähelä* (‘i nærheta av’) : *läheltä* : *lähele(t)*, *keskelä* (‘midt i / på’) : *keskeltä* : *keskele(t)*, *läpi(t)* ~ *läpitte* (‘gjennom’), *ympäri(t)* (‘omkring, rundt’) og *päässä* (‘på avstand’). Bortsett fra *päässä* er disse alle preposisjoner. Preposisjonene *likelä* : *likeltä* : *likele(t)*, *liki(t)*, *likempännä* : *likemp(p)ää* : *likemäksi*, *lähelä* : *läheltä* : *lähele(t)*, *keskelä* : *keskeltä* : *keskele(t)* tar kun partitivutfylling (1–8), *läpi(t)* ~ *läpitte* tar genitivutfylling (9, 10), mens *ympäri(t)* kan ta både partitiv- og genitivutfylling (11, 12). Når utfyllinga til preposisjonen *ympäri(t)* står i partitiv, så innebærer det at bevegelsen er mer omtrentlig (‘rundt omkring’). Når utfyllinga står i genitiv, så vil det si at noen eller noe beveger seg rundt et sted i mer bokstavelig betydning.

1. Kirkkoniemi oon [*liki* Ryssän rajjaa].
‘Kirkenes ligger nær russegrensa.’
2. Mie olisin tykäny assuut [*likempännä* kotipaikkaa].
‘Jeg ville ha likt å bo nærmere heimplassen.’
3. Met meinaama pykätä [*lähele* Kirkkoniemiä].
‘Vi har planer om å bygge nær Kirkenes.’
4. Se häyttyy pittäät kielen [*keskelä* suuta].
‘Man må holde tunga rett i munnen.’
5. Koulun pykäthiin [*keskelet* kyllää].
‘Skolen bygdes midt i bygda.’
6. Mie halluisin assuut [*liki* meren ranttaa].
‘Jeg skulle ønske å bo nær havstranda.’
7. Viimen het tulthiin [*likit* kotipaikkaa].
‘Til slutt kom de til nærheta av heimplassen.’
8. Olavi oon sieltä [*liki* Ryssän rajjaa].
‘Olav kommer fra nærheta av russegrensa.’
9. Kissa haki hiirtä [*läpi* joka loman].
‘Katten leita etter mus igjennom alle romma.’

10. Turskaa saapi [*läpiti* vuonon] tästä.
'Her får man torsk ut gjennom heile fjorden.'
11. Kissa laukkoi [*ympäri* siljoo ~ siljon].
'Katten sprang rundt omkring på / rundt gårdsplassen.'
12. Het kuljethiin [*ympärit* Ruijaa ~ Ruijan].
'De kjørte rundt omkring i Norge. / De kjørte Norge rundt.'

likelä : *likeltä* : *likele(t)* er både preposisjon og postposisjon (13, 14). Som postposisjon tar det genitivutfylling, som preposisjon tar det partitivutfylling. Det er ingen betydningsforskjell mellom de to bruksmåtene.

13. Älä tule [minun *likelet*] ~ [*likelet* minua]!
'Ikke kom nær meg!'
14. Ragna oon lähtöisin [Perunan *likeltä*] ~ [*likeltä* Perunaa].
'Ragna kommer fra nærheta av Bergen.'

Postposisjonen *päässä* : *päästä* : *päähän* uttrykker konkret avstand, det vil si hvor langt borte noe er fra noe. Denne postposisjonen tar alltid genitivutfylling (15–17).

15. Pekka assuu tuola [muutaman kilumeetterin *päässä*].
'Peder bor noen kilometer lenger der borte.'
16. Mie freistasin osata moolhiin [sadan meetterin *päästä*].
'Jeg forsøkte å treffe målet fra hundre meters avstand.'
17. Maija viskas pallon [kymmenen meetterin *päähän*].
'Maja kasta ballen ti meter bortover.'

10.1.3 Retning

For å uttrykke retning kan vi bruke adposisjonene *vasten* ('mot'), *vasthaan* ('i retning av, mot') og *kohti* ~ *kohdi* ('mot'), som alle tar partitivutfylling. To av dem, *vasten* og *vasthaan*, er postposisjoner (1–4), mens *kohti* ~ *kohdi* er preposisjon (5, 6). Forskjellen mellom postposisjonene *vasten* og *vasthaan*, som begge kan oversettes med 'mot', er at *vasten* for det meste brukes om retning bort fra subjektet eller objektet (1, 2), mens *vasthaan* uttrykker retning mot subjektet eller objektet (3, 4). Preposisjonen *kohti* ~ *kohdi* (5, 6) betyr mye det samme som postposisjonen *vasthaan*.

1. Minun kotipaikka on kaheksan kilomeetteriä Yykeänmuotkasta tuone [Tromssaa *vasten*].
'Heimplassen min ligger åtte kilometer fra Lyngseidet i retning av Tromsø.'
2. Mie olin ajanu jo monta miilaa [Kaarasjokkee *vasten*].
'Jeg hadde allerede kjørt mange mil mot Karasjok.'
3. Ko tulema kothiin, se tasan koira laukkoo [meitä *vasthaan*].
'Når vi kommer heim, så kommer alltid hunden springende mot oss.'
4. Karhu hyökkäs vihaisenna [miehii *vasthaan*].
'Bjørnen gikk sint til angrep mot mennene.'
5. Pyssy oli oikaistu [*kohdi* heitä].
'Børsa var retta mot dem.'
6. Heti lennämä [*kohti* taivasta].
'Straks flyr vi mot himmelen.'

Ei slags retning uttrykker også preposisjonen *poikki(t)* ('på andre sida av, tvers over'), som tar genitivutfylling (7, 8). Preposisjonen forteller at noe, fra tale-rens synsvinkel, ligger på andre sida av noe.

7. Kruunsta on tuola [*poikki* joen] (= joven toisela puolela).
'Kronstad ligger der tvers over elva.'
8. Kreeta assuu tuossa [*poikki* tien] (= toisela puolela tietä).
'Greta bor der tvers over vegen.'

10.1.4 Ferdseisrute eller farlei

Følgende adposisjoner uttrykker ferdseisrute eller farlei: *läpi(t)* ~ *läpitte* ('gjennom'), *poikki(t)* ('tvers over; gjennom'), *siu(t)* ~ *sivvu* ~ *siutti(t)* ('forbi'), *kautta* ('gjennom, om, via'), *myöten* ~ *myöden* ('langs'), *pitkin* ('langs') og *yli(t)* ~ *ylitte* ('over'). Av disse er *myöten* ~ *myöden* postposisjon (1, 2) og *pitkin* er preposisjon (3), men begge tar partitivutfylling. Også *poikki(t)* og *yli(t)* ~ *ylitte* er preposisjoner, men de tar genitivutfylling (4–7). Både *siu(t)* ~ *sivvu* ~ *siutti(t)* og *kautta* er postposisjoner som tar genitivutfylling (8–10), mens *läpi(t)* ~ *läpitte* brukes både som postposisjon og preposisjon, og det tar alltid genitivutfylling (11, 12).

1. Posti kulki laivala [merta *myöten*].
'Posten blei frakta i båt over sjøen.'

2. Lääkit sanothaan ette pittää [trappui *myöden*] käydä.
'Legene sier at man bør ta trappene.'
3. Siitä se lähti [*pitkin* tietä] laukkomhaan.
'Der dro han/hun/den/det springende av gårde langs vegene.'
4. Ei saanu viinaa tuua [*yli* rajan].
'Man fikk ikke ha med seg sprit over grensa.'
5. Mie olen kuitenkin yhen reisun kesän aikana menny käyen [*ylit* tunturin].
'Jeg har i hvert fall gått én tur til fots over vidda i sommer.'
6. Opetuslapset menit [*poikkit* Kuolheenmeren].
'Disiplene gikk tvers over Dødehavet.'
7. Yhden puun oli kaadettu [*poikki* joven].
'Et tre var falt ned tvers over elva.'
8. Rairhoon menthiin [Trollijärven *siut*].
'På veg til Kviby gikk man forbi Trollvannet.'
9. Pykejästa mennee [Näätämon *siutti*] tie [*ylitte* tunturitten] tuone Sotankylhään.
'Fra Bugøynes går det veg forbi Neiden og over vidda dit til Sodankylä.'
10. Net tulit [Inarin *kautta*] Reisivuonhoon poroila.
'De kom med reinsdyr via Enare til Bugøyfjord.'
11. Net porot kuljit [*läpitte* kentitten].
'Reinsdyra gikk gjennom marka.'
12. Met menimä [jään *läpi*].
'Vi gikk gjennom isen.'

10.1.5 Kasus i stedsadposisjonsfraser

Som vist ovafor finner vi blant stedsadposisjonene som uttrykker relativ posisjon, mest postposisjoner som tar genitivutfylling. Adposisjoner som uttrykker avstand, er derimot oftest preposisjoner som tar utfylling i partitiv. Hos adposisjonene som uttrykker ferdselsrute eller farlei, finner vi begge disse typene. Men det fins også stedspostposisjoner som tar partitivutfylling, og stedspreposisjoner som tar genitivutfylling.

Tabell 10.1 oppsummerer hvilken funksjon de ulike stedsadposisjonene har, og hvilken kasus de styrer.

Tabell 10.1 Kasus i stedsadposisjonsfraser

Funksjon	Postposisjoner		Preposisjoner	
	Genitiv	Partitiv	Genitiv	Partitiv
Relativ posisjon (10.1.1)	alla : alta : alle(t), e(d) essä : e(d)estä : etheen, päälä : päältä : pääle(t), takana : takkaa : taka(t), tykönä : tykköö - tyköä : tykö(t), vieressä : vierestä : vierheen, syrjässä : syrjästä : syrjhään, perässä - pörässä : perästä - pörästä : perhään - pörhään, sisälä : sisältä : sisäle(t), välissä : välistä : väliin, välilä : väliltä : välile(t), ympäri(t)			-puolela : -puolelta : -puolheen
Avstand, opphold og bevegelse (10.1.2)	likelä : likeltä : likele(t), päässä : päästä : päähän		läpi(t) - läpille, ympäri(t)	likelä : likeltä : likele(t), liki(t), likempännä : likemp(p)ää : likemäksi, lähelä : läheltä : lähele(t), keskelä : keskeltä : keskele(t), ympäri(t)
Retning (10.1.3)		vasten, vasthaan	poikki(t)	kohti - kohdi
Ferdselfrøte eller farlei (10.1.4)	läpi(t) - läpille, sivvu - siu(t) - siutti(t), kautta	myöten - myöden	läpi(t) - läpille, poikki(t), yli(t) - ylitte	pitkin

10.2 Tidsadposisjoner

TIDSADPOSIJONENE i kvensk er delvis de samme som stedsadposisjonene. Vi deler dem her inn i fire semantiske grupper basert på hva slags tidsforhold de uttrykker. Tidsforholda kan være klokkeslett (1), at hendelsestidspunktet er innafor (2) eller utafør (3) tidsrommet som er uttrykt i utfyllinga, eller at hendelsen varer i heile tidsrommet som er uttrykt i utfyllinga (4).

1. *Vasta neljän aikana* pääsimä lähtemhään kotia.
'Vi fikk ikke dratt heim før i firetida.'
2. *Sodan alussa* met asuima vielä kotona.
'I begynnelsen av krigen bodde vi fortsatt heime.'
3. Sääsket ei vielä kiussaa *ennen heinä*.
'Myggene er ikke plagsomme enda før høyonna.'
4. *Kesän aikana* met asuima tunturissa.
'Sommerstid brukte vi å bo på vidda.'

En og samme adposisjon kan stundom brukes i ulike funksjoner, som for eksempel *aikana* i setningene ovafor (1, 4).

10.2.1 Klokkeslett

For å uttrykke ulike klokkeslett bruker vi adposisjonene *aikana* ('klokka'), *aikhoin* ('-tida'), *vaila* ~ *vaile(t)* ('på') og *yli(t)* ~ *ylitte* ('over'). Av disse er *aikana* postposisjon (1, 2), mens *vaila* ~ *vaile(t)* og *yli(t)* ~ *ylitte* er preposisjoner (3, 4), og de tar alle utfylling i genitiv. Eksempler er:

1. Maija tuli kotoihin yölä [kello kahden *aikana*].
'Maja kom heim klokka to om natta.'
2. Murkina oon [puoli yhden *aikana*].
'Det er middag klokka halv ett.'
3. Tooki lähtee [kvartin *vaila/vaile(t)* kuuden].
'Toget går kvart på seks.'
4. Perilä se oon [kvartin *yli(t)/ylitte* kymmenen].
'Det er framme kvart over ti.'

Postposisjonen *aikhoin* uttrykker omtrentlig klokkeslett, og den tar også genitivutfylling (5).

5. Fruukosti oon [yhdeksän *aikhoin*].
'Det er frokost i nitida.'

Disse klokkeslettfrasene likner på kvantorfraser (se avsnitt 10.5), og vi kunne ha behandla dem sammen med disse. Men vi har her likevel ønska å samle dem her sammen med de andre adposisjonsfrasene som uttrykker tidsrelasjoner.

10.2.2 Tidspunktet er innafor tidsrommet

For å uttrykke at et tidspunkt ligger innafor tidsrommet som er spesifisert i utfyllinga, bruker vi adposisjoner som *alussa* ('i begynnelsen av'), *kesken* ('under, midt i, i løpet av'), *keskelä* ('midt i') : *keskele(t)*, *sisälä* ('innafor, i løpet av'), *lopula* ('i slutten av'). Av disse er *alussa*, *lopula* og *sisälä* postposisjoner som tar genitivutfylling (1–3), mens *kesken* og *keskelä* : *keskele(t)* er preposisjoner, der *kesken* tar utfylling i genitiv (4) og *keskelä* : *keskele(t)* i partitiv (5).

1. Matti kostui takaisin [päivän *alussa*].
'Mats kom tilbake ved daggry.'
2. [Soan *lopula*] met jou'uima evakueeratuksi.
'På slutten av krigen blei vi tvangsevakuert.'
3. Hän häytyi päättät assiin [vuoden *sisälä*].
'Han måtte avgjøre saka i løpet av året.'
4. Lapsi nukatti [*kesken* syömisen].
'Barnet sovna av midt i måltidet.'
5. Se meni [*keskele* yötä] ennen ko mie sain nukutuksi.
'Det blei midnatt før jeg fikk sove.'

Sammensatte adposisjoner med *puolheen* som etterledd uttrykker også at et tidspunkt ligger innafor et gitt tidsrom, og de tar utfylling i partitiv (6, 7).

6. Lohenpyytö alkaa siinä [*loppupuolheen* tätä kuuta].
'Laksefisket begynner i siste delen av denne måneden.'
7. Mie nukattin vähän [*aamupuolheen* yötä].
'Jeg sovna litt på morgenvkisten.'

10.2.3 Tidspunktet er utafør tidsrommet

Det fins også adposisjonsfraser som uttrykker at noe skjer før eller etter tidsrommet eller tidspunktet som er spesifisert i utfyllinga. Adposisjonene *e(đ)elä* ('før'), *e(đ)eltä* ('i forvegen'), *ennen* ('før, tidligere') og *vasten* ('mot') uttrykker at noe har skjedd før et bestemt tidspunkt, mens *jälkheen* ~ *jälkhiin* ('etter'), *perästä* ~ *pörästä* ('etter'), *päästä* ('etter'), *siu(t)* ~ *siutte(t)* ~ *sivvu* ('etter, over'),

aik(k)aa ('for ... sia') og *taka(i)sin* ('for ... sia') uttrykker at noe har skjedd på et tidspunkt som er passert. Av disse er *e(đ)elä*, *perästä* ~ *pörästä* og *päästä* postposisjoner som tar utfylling i genitiv (1–3). Også *vasten* er postposisjon, men det tar partitivutfylling (4, 5). *e(đ)eltä*, *jälkheen* ~ *jälkhiin*, *siu(t)* ~ *siutte(t)* ~ *sivvu* og *ennen* er preposisjoner, der *ennen* (6) tar utfylling i partitiv, og de andre i genitiv (7–10). Både *aik(k)aa* og *taka(i)sin* er postposisjoner, og de skiller seg fra vanlige adposisjoner ved at de alltid tar utfylling i nominativ (11).

1. Koulu loppuu juunikuussa [juhaneksen *eelä*].
'Skolen slutter i juni før sankthans.'
2. [Lihaviittien vuosiin *pörästä*] tuli seittemen laihaa vuotta.
'Etter sju feite år kom det sju magre (år).'
3. Siitä hommasta sai palkan vasta [vuoden *päästä*].
'Man fikk ikke lønn for det arbeidet før etter et år.'
4. Ämmi tuli kothiin [yötä *vasten*].
'Bestemor kom heim seint på kvelden.'
5. Februaarikuussa se mennee jo [*näköistä* *vasten*].
'I februar går det allerede mot lysere tider.'
6. Erkki kerkis leipomhaan jo [*ennen* murkinaa].
'Erik rakk å bake ferdig allerede før middag.'
7. Se oon tapahtunnu jo [*eltä* minun].
'Det har skjedd allerede før mi tid.'
8. Lapset tulhaan kothiin [*edeltä* joulun].
'Barna kommer heim før jul.'
9. [*Jälkhiin* juhaneksen] alkkaa jo pimenemhään.
'Etter sankthans begynner det allerede å bli mørkere.'
10. Kello oon jo [*sivvu* keskipäivän].
'Klokka har allerede passert middag.'
11. Muori kuoli [kuukausi *aikkaa/takaisin*].
'Mor døde for en måned sia.'

Til denne gruppa hører også postposisjonen *ympärillä*, som tar utfylling i genitiv (12).

12. Se tullee etelässä lumi siinä [joulun *ympärillä*].
 ‘Det kommer snø sørpå rundt juletider.’

10.2.4 Tidspunktet dekker heile tidsrommet

Noen adposisjonsfraser dekker heile tidsrommet som er spesifisert i utfyllinga. Eksempler på slike adposisjoner er *aikana* ~ *aikhaan* (‘i/under’), *alla* (‘under’), *päähän* (‘framover’), *välissä* (‘mellom’), *myöten* ~ *myöden* (‘mens, med tida, etter hvert’), *ympäri(t)* (‘rundt’), *läpi(t)* ~ *läpitte* (‘gjennom’), *yli(t)* ~ *ylitte* (‘over’) og *pitkin* (‘langs’). Av disse er *aikana* ~ *aikhaan*, *alla*, *päähän*, *välissä* og *myöten* ~ *myöden* postposisjoner, der *myöten* ~ *myöden* tar utfylling i partitiv (5, 6), og de andre i genitiv (1–4). De andre, det vil si *ympäri(t)*, *läpi(t)* ~ *läpitte*, *yli(t)* ~ *ylitte* og *pitkin* er preposisjoner, der *pitkin* tar utfylling i partitiv (11), og de andre i genitiv (7, 9, 10, 11). Preposisjonen *ympäri(t)* avviker litt fra dette mønsteret: Når utfyllinga her er i flertall, så står den i nominativ (8).

1. Se oli raskas työ [meän *aikana*].
 ‘Det var tungt arbeid i vår tid.’
2. Net tehtiin varkhautta [punnituksen ja mittauksen *alla*].
 ‘De begikk tyveri under veiinga og målinga.’
3. Tämä laina oon [kolmenkymmenen vuoden *päähän*].
 ‘Dette lånet gjelder i tretti år framover.’
4. [Kahden sodan *välissä*] oli oikhein huono aika.
 ‘Det var ei svært vanskelig tid mellom de to krigene.’
5. Sitä pyssyy häyttyy laadata [sitä *myöden* ko sillä ammuthaan].
 ‘Børsa må lades etter hvert som man skyter.’
6. [Aikaa *myöten*] Annasta tuli paksumpi ette paksumpi.
 ‘Etter hvert som tida gikk, blei Anna tjukkere og tjukkere.’
7. Muori ja faari asuthaan Spaaniassa [*ympäri* vuoden].
 ‘Mor og far bor i Spania året rundt.’
8. Net pyyethään [*ympäri* vuoet] sielä meren aavassa.
 ‘De fisker året rundt på storhavet.’

9. Met olema puhunheet kainuu [*läpi* aikkain].
‘Vi har snakka kvensk oppigjennom tidene.’
10. Laiva seisoj siinä [*yli* maailmansodan].
‘Båten lå der til over krigen.’
11. Verkoila saapi pyytää [*pitkin* kessää].
‘Man får fiske med garn heile sommeren.’

10.2.5 Kasus i tidsadposisjonsfraser

Tidsadposisjonene er oppsummert i tabell 10.2. Det er vanskelig å gi noen generelle regler for når en tidsrelasjon er uttrykt gjennom en preposisjon og når som postposisjon, eller regler for hvilken kasus de styrer. De to postposisjonene *taka(i)sin* og *aik(k)aa* skiller seg ut ved at de tar utfylling i nominativ. Det samme gjelder preposisjonen *ympäri(t)*, men bare når utfyllinga står i flertall.

Tabell 10.2 Kasus i tidsadposisjoner

Funksjon	Postposisjoner			Preposisjoner		
	Genitiv	Partitiv	Nominativ	Genitiv	Partitiv	Nominativ
Klokkeslett (10.2.1)	aikana, aikhoin			vaiia, yli(t) - ylitte		
Tidspunktet er innafor tidsrommet (10.2.2)	alussa, lopula			kesken	keskelä : keskele(t), -puolheen	
Tidspunktet er utafor tidsrommet 10.2.3)	e(đ)elä, perästä - pörästä, päästä, ympärillä	vasten	taka(i)sin, aik(k)aa	e(đ)eltä, jälkheen - jälkhiin, siu(t) - siutte(t) - sivvu	ennen	
Tidspunktet dekker heile tidsrommet (10.2.4)	aikana - aikhaan, alla, alusta, välissä, päähän, sisälä	myöten - myöden		läpi(t) - läpitte, yli(t) - ylitte, ympäri(t) (singulaarissa)	pitkin	ympäri(t) (pluraalissa)

10.3 Måtesadposisjoner

I tillegg til egentlige MÅTESADPOSIJONER omtaler vi her også såkalte INSTRUMENTELLE, KOMITATIVE OG ABESSIVE adposisjoner. Felles for instrumentelle, komitative og abessive adposisjonsfraser er at de forteller at noen er eller gjør noe sammen med eller med hjelp av noen andre eller noe anna, eller at de er eller gjør noe uten eller uten hjelp av noen andre eller noe anna.

10.3.1 Instrumentelle adposisjoner

INSTRUMENTELLE ADPOSIJONSFRASER uttrykker redskapet, grepet eller teknikken som ei handling skjer med hjelp av. Eksempler på slike adposisjoner er *avula* ('med hjelp av'), *kans(a)* ('med'), *läpi(t) ~ läpitte* ('gjennom') ja *kautta* ('gjennom, om, via'). Disse er alle postposisjoner som tar utfylling i genitiv. Postposisjonene *avula* og *kans(a)* forteller hva slags grep eller hjelpemiddel som er brukt for å utføre handlinga (1–3), mens *läpi(t) ~ läpitte* og *kautta* betegner grepet eller hjelpemiddelet som er brukt for å oppnå det resultatet eller målet som er uttrykt i setninga (4–8).

1. Kyrre ei halluu kävelä [krykitten *avula*].
'Kyrre vil ikke gå med krykker.'
2. Jokku tulthiin markkinhaan [porroin *kans*] ja jokku [hevosten *kans*].
'Noen kom til markedsplassen/kirkestedet med reinsdyr, og noen med hest.'
3. Taavetti vaihetti ittelensä jauhoo [kalloin *kans*].
'David bytta til seg mjøl mot fisk.'
4. Ei net kirjoiteta, net puhelhaan tyhä [telefoonin *läpit*].
'De skriver ikke til hverandre, de snakker bare med hverandre på telefon.'
5. Mikhään ei menesty, jos assiita ei ota [politiikkeriitten *läpi*].
'Det skjer ikke noe viss man ikke tar opp sakene med politikerne.'
6. Knuutti puhui kuninkhaan kansa [tulkin *läpitte*].
'Knut snakka med kongen gjennom en tolk.'
7. Vaphaus tuli meile [Ryssän sotilhaitten *kautta*].
'Friheta kom til oss gjennom russiske soldater.'

8. Rahhaa saathiin tyhä [raskhaan työn *kautta*].
‘Penger fikk man bare gjennom tungt arbeid.’

10.3.2 Komitative adposisjoner

KOMITATIVE ADPOSIJONSFRASER forteller hvem eller hva som er med i ei handling. Det er adposisjoner som *kans(a)* (‘sammen med’), *myötä* (‘med’), *kesken* (‘blant’), *seurassa* (‘med, i’), *vierheen* (‘ved sida av’), *pääle(t)* (‘i tillegg til’). Disse er alle postposisjoner som tar utfylling i genitiv. Postposisjonene *kans(a)* og *myötä* er delvis synonyme, men *kans(a)* betegner mest et resiprokt forhold mellom subjekt eller objekt og utfylling (1–3), mens *myötä* forteller at subjektet eller objektet følger den eller dem som er uttrykt i utfyllinga (4, 5).

1. Lapin ihmiset kauppaava sielä [suomalaisten *kansa*].
‘Samene bruker å drive handel med finlendere der.’
2. Leena meni vihile [sen Pykejän pojan *kansa*].
‘Lena blei via med den gutten fra Bugøynes.’
3. Net oon neppaimet [minun miehen *kans*].
‘De/Han/Hun er søskenbarn til mannen min.’
4. Muori sanoi, ette [sen pojan *myötä*] sie et saa lähtiit.
‘Mor sa at med den gutten får du ikke dra.’
5. Isäntä lähti aaphaan ja otti venheen [ittensä *myötä*].
‘Husbonden dro på havet og tok med seg båten sin.’

Postposisjonsfraser med *kesken* betegner alltid et resiprokt forhold (6, 7).

6. Met puhuima aina suomia, met [lasten *kesken*].
‘Vi snakka alltid finsk oss unger imellom.’
7. [Kranniin *kesken*] oon sielä niin paljon torraa.
‘Det er så mye krangling der mellom naboene.’

Postposisjonen *seurassa* (8, 9) har mye samme betydning som *myötä*.

8. [Jumalan lapsiin *seurassa*] Pekala oon hyvä olla.
‘Peder trives godt sammen med Guds barn.’
9. Jussa ajoi [markkinaväen *seurassa*] yli tunturin Inarhiin.
‘Johan kjørte sammen med markedsfolka over vidda til Enare.’

Postposisjonsfrasene med *vierheen* og *pääle(t)* forteller hva eller hvem som kommer i tillegg til subjektet eller objektet (10, 11).

10. Pidimä puoloi [lihan *vierheen*].

‘Vi brukte tyttebær sammen med kjøttet.’

11. Karhuu tappoi vielä yhden lehmän [niitten kahden lamphaan *pääle*].

‘Bjørnen drepte enda ei ku i tillegg til de to sauene.’

10.3.3 Abessive adposisjonsfraser

Ordet *ilman* kunne vi med god grunn ha klassifisert som adverb, og ikke som adposisjon, i og med at det vanligvis opptrer med etterstilt nomen i abessiv (1–3):

1. [*Ilman* aamukaffitta] mie en kyllä tehe mithään.

‘Uten morgenkaffe gjør jeg ingenting.’

2. Eiran faari oli niin köyhä, ette käveli talvelaki [*ilman* kengittä].

‘Far til Eira var så fattig at han gikk uten sko også om vinteren.’

3. Mikkel otti kaapista ruokkaa [*ilman* luvatta].

‘Mikkel tok mat ut av skapet uten lov.’

Ordet *ilman* kan utelates uten at setningene blir ugrammatiske. I stedet for (1) kan vi altså skrive (4)

4. *Aamukaffitta* mie en kyllä tehe mithään.

Men *ilman* kan også brukes med etterstilt utfylling i partitiv (5), og da fungerer *ilman* uten tvil som preposisjon ettersom vi ikke kan sløyfe det uten at setninga blir ugrammatisk (6).

5. [*Ilman* aamukaffii] mie en kyllä tehe mithään.

6. *Aamukaffii mie en kyllä tehe mithään.

Det vanligste er likevel å bruke en abessivfrase, det vil si preposisjonen *ilman* med utfylling i abessiv.

Ei anna særegenhet ved *ilman* er at det ofte tar utfylling i form av 3. infinitivformer (7, 8), men også i slike fraser kan vi sløyfe *ilman* (9, 10).

7. Niiltä oon kuolu kolme lasta [*ilman* kastamatta].

‘De har mista tre barn uten at de var blitt døpt.’

8. Oli niin tiheä ruto, ette ei läpiti päässyt [*ilman* karsimatta].
'Det var så tett småskog at man ikke kom seg fram uten å kviste.'
9. Niiltä oli kuolu kolme lasta *kastamatta*.
10. Oli niin tiheä ruto, ette ei läpiti päässyt *karsimatta*.

Men det vanlige er likevel å ha med ordet *ilman* også i slike abessivfraser.

Når utfyllinga til *ilman* er et demonstrativt pronomen (*tämä, tuo, se, nämät, nuot, net*), så står det i partitiv (11) ettersom disse pronomena mangler abessivformer.

11. Aamukaffi oon niin tärkeä, ette [*ilman* sitä] mie en tehe mithään.
'Morgenkaffen er så pass viktig at uten den så gjør jeg ingenting.'

10.3.4 Egentlige måtesadposisjoner

Egentlige måtesadposisjoner uttrykker andre måter ei handling kan gjøres på enn instrumentelle (se avsnitt 10.3.1). Eksempler på slike adposisjoner er *jälkhiin* ~ *jälkheen* ('etter'), *läpi(t)* ~ *läpiti* ('gjennom'), *myöten* ~ *myöden* ('langs'), *päälle(t)* ('på'), *päältä* ('ut over') og *vasto(i)n* ('imot'). Av disse er *jälkhiin* ~ *jälkheen*, *läpi(t)* ~ *läpiti* og *päälle(t)* postposisjoner som tar utfylling i genitiv (1–9).

1. Heinänteko oon [sen *jälkheen* kunka heinä oon kasvanu].
'Høyonna blir alt etter som hvordan gresset har grodd.'
2. Suomalaiset kuukauden nimet oon enämpi [luonnon *jälkhiin*].
'De finske månedsnavna er mer etter naturens gang.'
3. Mie en maksa verroo [sen tienestin *jälkheen* mikä mulle oon räknätty].
'Jeg betaler ikke skatt etter den inntekta som er blitt regna ut for meg.'
4. Ei se pidä elläät [lihan *jälkhiin*], mutta [hengen *jälkhiin*].
'Vi må ikke leve etter kjødet, men etter ånden.'
5. Kaikki pittää [kellon *jälkheen*] mennä.
'Alt skal gå etter klokka.'
6. Kyllä mie tiiän, ettei se kaikki menny [sinun mielen *jälkheen*].
'Jeg veit nok at ikke alt gikk etter ditt ønske.'
7. Ei ihminen halua aivan [piinan *läpiti*] elläät, kitumalla.
'Mennesket vil ikke leve i pine med livet så vidt i behold.'

8. Et sie tarvitte nyt aivan [kellon *päälet*] tulla.
‘Du behøver nå ikke å komme heilt på slaget.’
9. Se mies oli Suomesta ja sillä se puhui [minän *päältä*].
‘Mannen var fra Finland og brukte derfor ordet *minä* (‘jeg’)’

Myöten ~ *myöden* er en postposisjon som tar partitivutfylling (10, 11), og *vasto(i)n* er en preposisjon som tar partitivutfylling (12).

10. Viimen se sai sen [mieliänsä *myöten*] tehtyksi.
‘Til slutt så fikk han/hun det gjort etter ønsket sitt.’
11. Pekka vajos [polvii *myöden*] jänkkhään.
‘Peder sank langs opp til knærne ned i myra.’
12. Hän piti lähteet Koutokeinohon [*vastoin* ittensä tahtoo].
‘Han var nødt til å dra til Kautokeino mot sin vilje.’

10.3.5 Kasus i måtesadposisjonsfraser

Nesten alle måtesadposisjonene i kvensk er postposisjoner som tar utfylling i genitiv. Som måtesadposisjon har vi her også regna preposisjonen *ilman*, som det også er vanlig å bruke med utfylling i abessiv. Men slike abessivfraser fungerer også uten preposisjonen *ilman*, og i de tilfella kan vi ekskludere det fra adposisjonsklassen.

Tabell 10.3 oppsummerer de ulike måtesadposisjonene og hvilken kasus de styrer.

Tabell 10.3 Kasus i måtesadposisjoner

Funksjon	Postposisjoner		Preposisjoner		
	Genitiv	Partitiv	Genitiv	Partitiv	Abessiv
Instrumentelle (10.3.1)	avula, kans(a), läpi(t) - läpitte, kautta				
Komitative (10.3.2)	kans(a), myötä, kesken, seurassa, vierheen, pääle(t)				
Abessive (10.3.3)				ilman	ilman
Egentlige (10.3.4)	jälkhiin - jälkheen, läpi(t), pääle(t), päältä	myöten - myöden		vasto(i)n	

10.4 Årsaksadposisjoner

Årsaksadposisjonsfraser bruker vi i svar på spørsmål om hvorfor (*miksi?*, *minkä tähden?*, *millä argumentilla?*, *mitä/ketä vasten?*). I denne gruppa finner vi postposisjonene *takkii* ~ *takia* ('for, på grunn av'), *täh(đ)en* ('for, på grunn av'), *pääle(t)* ('på'), *kautta* ('med, gjennom'), *e(đ)estä* ('for ... skyld'), som alle tar utfylling i genitiv (1–10), og preposisjonene *varten* og *vasten*, som tar utfylling i partitiv (11–14). Postposisjonene *takkii* ~ *takia* og *tähden* er nesten alltid synonyme og kan byttes ut med hverandre (1–6). Spørrekonstruksjonene *minkä takkii* ~ *takia* og *minkä täh(đ)en* ('av hvilken grunn') brukes som regel på samme vis som spørreadverbet *miksi* ('hvorfor').

1. [Minkähän *takkii/tähden*] net materiäjät tulthiin tänne näin kauvas pohjaisheen?
'Mon tru hvorfor forfedrene våre kom opp hit så langt nord?'
2. [Pommituksen *takia*] meile ei jääny mithään omaisuutta.
'På grunn av bombinga hadde vi ikke noen eiendom igjen.'
3. Net siirythiin [lasten *takia*], ko net alkava koulhuun.
'De flytta på grunn av barna, fordi de begynner på skolen.'
4. [Kirkon *tähden*] täälä ei ollu ollenkhaan tanssii.
'På grunn av kirka var ikke noe dans her i det heile tatt.'
5. [Ryöväriitten *tähden*] mie en ollenkhaan tohdi liikkuut ulkona pimmeelä.
'På grunn av røvere/røverne tør jeg ikke å ferdes ute i mørket i det heile tatt.'
6. Kyllä nyt vanhiimet hävethään [meidän *tähden*].
'Nå skjemmes nok foreldrene på grunn av oss.'

Postposisjonene *pääle(t)*, *kautta* og *e(d)estä* betyr mye det samme (7–10).

7. [Tau'in *kautta*] meile tuli köyhyys.
'På grunn av sjukdommen kom også fattigdommen til oss.'
8. Paljon net oon täälä [kalastuksenki *pääle*] rustanheet.
'De har her basert seg mye også på fisket.'
9. Ihmiset pajethaan sieltä [hengen *eđestä*].
'Folk flykter derfra for livet.'

10. Hän antoi hengen [meidän *eđestä*].

‘Han/Hun ga sitt liv for oss / for vår skyld.’

Preposisjonene *varten* og *vasten* (11–14) er nærmest synonyme, men *vasten* brukes nesten bare i spørrefrasen *mitä vasten* (11) og i frasen *sitä vasten* (12). Ofte er *varten* også brukt synonymt med postposisjonene *takkii* ~ *takia* og *tähden* (12, 13). Men det er ikke alltid de kan brukes om hverandre (14, 15).

11. [Mitä *vasten*] sie minun petit?

‘Hvorfor bedro du meg?’

12. Mie luulen ette suomen kieli oon säilyny [[*sitä vasten*] / [*sitä varten*] / [sen *takkii* ~ *takia*] / [sen *tähden*] ko sitä kuulthiin seuroissa].

‘Jeg trur at finsken har overlevd her fordi man fikk høre det på forsamlingsmøta.’

13. Marja lähti [[*sitä varten*] / [*sitä vasten*] / [sen *takkii* ~ *takia*] / [sen *tähden*] *että päässee kotia*].

‘Maria dro av gårde for at hun skulle komme seg heim.’

14. Mie kyllä olen kovonu sienii [syömistä *varten*].

‘Jeg har plukka sopp som matauk.’

15. Siinä oon [öljyä *varten*] tehty värvi ja pykätty muutaki.

‘Det er blitt bygd verft og andre ting der på grunn av olja/oljevirkosomheta.’

10.5 Adposisjoner i kvantorfraser

Som del av KVANTORFRASER brukes adposisjonene *e(đ)estä* (‘for; tilsvarende’), *keskelä* (‘mellom’), *kohti* ~ *kohđi* (‘for; mot’), *vaila* ~ *vaile(t)* (‘under; unna’), *välilä* (‘mellom’) og *yli(t)* ~ *ylitte* (‘over’). Av disse er *e(đ)estä* og *välilä* postposisjoner som tar utfylling i genitiv (6–9), *kohti* ~ *kohđi* er postposisjon som tar partitivutfylling (10, 11), *keskelä*, *vaila* ~ *vaile(t)* og *yli(t)* er alle preposisjoner, og de tar utfylling i genitiv (1–4), bortsett fra *keskelä*, som tar partitivutfylling (5).

Preposisjonene *yli(t)* ~ *ylitte* og *vaila* ~ *vaile(t)* uttrykker relativ mengde, det vil si at det er henholdsvis mer eller mindre av noe enn den mengden som er uttrykt i utfyllinga (1–4). Når nomenet som betegner gjenstanden for mengdejamføringa, er del av kvantorfrasen, så står det i partitiv; jf. substantivet

korttelii ('mål') i (1). Relativ mengde i kvantorfraser kan også modifiseres med hjelp av et mengdeadverb; jf. *vähäsen* i (2).

1. Pekka oon [*korttelii vaila kahden meetterin*].
'Peder er et kvarter (= ca. 15 cm) lågere enn to meter.'
2. Se lohi painoi kuitenkin [*vähäsen vaillet kymmenen kilon*].
'Laksen veide i hvert fall litt under ti kilo.'
3. Erkki oli jo viipyny reisussa [*yli vuoden*].
'Erik hadde allerede vært bortreist i over et år.'
4. Tänne ja Alattihoon tarvittais heinääki [*ylitte kymmenen tonnin*].
'Her og i Alta skulle folk trenge over ti tonn med høy også.'

Adposisjonene *keskelä* og *välilä* tar to parallelle utfyllinger (5, 6).

5. Kyllä se maksaa [*keskelä kolmee ja neljää tuhatta*].
'Den/Det koster nok mellom tre og fire tusen.'
6. Se oon [*kymmenen ja kahentoista peninkulman välilä*] tämä vuono.
'Denne fjorden er på mellom ti og tolv mil.'

Kvantorfraser med *e(ä)estä* uttrykker verdien eller mengden til subjektet eller objektet (7–9). Kvantorfraser med *kohti* ~ *kohdi* uttrykker hvor stor mengde som trengs for eller som går på et visst antall enheter (10, 11).

7. Mie sain kallaa [*kymmenen tuhanen kruunun eäestä*] yhdessä janturissa.
'Jeg fikk fisk til ti tusen kroner på ett døgn.'
8. Ei sillon saanu sokkeriakhaan enämpi ko [*kortin eestä*].
'Den gangen fikk man heller ikke sukker mer enn tilsvarende (rasjone-rings)kortet.'
9. Net myytiin oman talon [*miljoonan eestä*].
'De solgte huset sitt for en million.'
10. Sitä panthiin [*kolmekymmentä kiloa suolaa [tynnyriä kohti]*].
'Det gikk tretti kilo salt på ei tønne.'
11. Sanotaan, ette [*niin monta kvatraattimeetteriä [itte kutaki henkiä kohti]*]
pittää olla huonheessa.
'Det sies at det bør være så og så mange kvadratmeter per person i huset / i et hus.'

10.6 Forholdsadposisjoner

FORHOLDSADPOSIJONER utgjør ei ganske stor gruppe av adposisjoner som uttrykker ulike slags forhold mellom subjektet eller objektet og det som er spesifisert i utfyllinga. Det kan dreie seg om at noen er mot eller på samme eller motsatt side av noen andre, at noen eller noe beveger seg mot eller fra noen, eller andre typer relasjoner mellom to eller flere personer eller ting. I denne gruppa finner vi også JAMFØRINGSKONSTRUKSJONER som dannes med hjelp av adposisjoner.

Forholdsadposisjonene er alle postposisjoner. Følgende tar utfylling i genitiv: *e(đ)estä* ('for; mot'), *kautta* ('gjennom'), *puolela* ('på ... side, for') : *puolele(t)* ~ *puolheen*, *puolelta* ('med tanke på, i forhold til'), *puolesta* ('på vegne av'), *sijassa* ('i stedet for') : *sijhaan*, *välilä* ('mellom'), *välissä* ('mellom'), *takana* ('bak') : *taka(t)*, *alla* ('under') : *alta* : *alle(t)* og *yli(t)* ~ *ylitte* ('over'). Postposisjonene *kohthaan* ('mot'), *vasten* ('mot; til') og *vasthaan* ('mot') tar partitivutfylling. Vi skal se nærmere på dem i tur og orden etter hvilken betydning de har.

◆ Adposisjonsfraser med *puolela* : *puolele(t)* ~ *puolheen* og *vasthaan* danner et motsetningspar, og de uttrykker at noen er henholdsvis mot eller for noen (1–6). Adposisjonsfraser med *kohthaan* likner på *vasthaan*-fraser, men de modifierer alltid adjektivfraser (7, 8).

1. Net jokka olthiin [Alienden *puolela*] alethiin panemhaan vasthaan.
'De som var på Aliendes side, begynte å ytre motstand.'
2. Jokku olthiin [tyskäläisenki *puolela*].
'Noen var også på parti med tyskeren.'
3. Alattiolaiset luulthiin, ette het saava papin [heän *puolelet* ~ *puolheen*].
'Altaværingene trudde de skulle få presten med på sitt parti.'
4. Se oli yksi joka oli ollu sođassa [tyskäläistä *vasthaan*].
'Det var en som hadde vært med i krigen mot tyskerne.'
5. Semmoinen aksuneeraus oon kokonhansa [lakkii *vasthaan*].
'Ei slik aksjonering er fullstendig mot loven.'
6. Alattiola oon tääpänä jalkapallomatsi [Tromssaa *vasthaan*].
'Alta har fotballkamp mot Tromsø i dag.'

7. Ämmi oon siivo [lapsia *kohthaan*].
‘Bestemor er snill mot barna.’
8. Natsit olthiin julmat [juutalaissii ja mustilaissii *kohthaan*].
‘Nazistene var grusomme mot jøder og sigøynere.’
- ♦ Adposisjonsfraser med *vasten* forteller hvem eller hva noe er til eller gjøres for (9). De kan også uttrykke at noe er eller skjer mot viljen til noen (10), og da likner de på *vasthaan*-fraser. Også adposisjonsfraser med *e(đ)estä* og *sijasta* likner på hverandre, men mens *e(đ)estä*-fraser uttrykker at en aktiv aktør gjør noe for noen eller noe (11, 12), så uttrykker vi med *sijasta*-fraser at noen eller noe kommer i stedet for noen andre eller noe anna (13). På liknende vis forteller *sijassa*-fraser at noen eller noe fungerer i stedet for eller erstatter noen andre eller noe anna (14, 15).
9. Mie tehin tämän tröijyn [sinnuu *vasten*].
‘Jeg har laga denne trøya til deg.’
10. Semmoinen puhet oon aivan [minnuu *vasten*].
‘Slik tale er heilt imot meg.’
11. Jotaki sitä pittää tehdä [paikan *eestä*].
‘Noe må gjøres for stedet.’
12. Ole siivo ja vie sille skenkin [minun *eđestä*].
‘Vær snill og ta med deg en gave til han/henne på mine vegne.’
13. Se pakkaa tulemhaan ruijan sana [kainun *sijasta*].
‘Det blir lett til at man bruker et norsk ord i stedet for et kvensk.’
14. Joosef sanoi velimiehile, ette olenko mie sitte [Jumalan *sijassa*].
‘Josef spurte brødrene sine om han var der i stedet for Gud.’
15. Nykyään oon traktorit [hevosten *sijassa*].
‘Nå til dags brukes det traktorer i stedet for hester.’
- ♦ Adposisjonsfraser med *välilä* og *välissä* (16–19) krever minst to utfyllinger, og setninga forteller om forholdet mellom dem. De to eksempla på *välilä*-fraser vi har med her (16, 17), inngår i en slags eierskapssetninger/-fraser.
16. Siinä oon eroitus [suomen ja lapin *välilä*].
‘Det er forskjell der mellom finsk og samisk.’

17. [Suomen ja Norjan *välilä*] oon aina olheet hyvät välit.
‘Det har alltid vært et godt forhold mellom Finland og Norge.’
18. Het puhuthiin sitte asian selväksi [heän *välissä*] het kaksi.
‘De avklarte saka seg imellom, de to.’
19. Se minun nuorempi sisar, mikä oli [meidän *välissä*], oon jo kuolu.
‘Den søstera som var yngre enn meg, og som var født mellom oss, er allerede død.’

Postposisjonen *välissä* brukes også i en slags eierskapskonstruksjon (20), på samme vis som i fraser med postposisjonen *takana* (‘bak’): *taka(t)* (21, 22).

20. Varhemin ei ollu niin paljon rahhaa [ihmisten *välissä*].
‘Før i tida var det ikke så mye penger blant folk.’
21. Se kontrahti jäi [lensmanin *taka*].
‘Den kontrakten blei hos lensmannen.’
22. Muorila oon kaikki meidän rahat [ittensä *takana*].
‘Mor har alle pengene våre hos seg.’
- ♦ Postposisjonene *alla* (‘under’): *alta*: *alle(t)* og *yli(t)* ~ *ylitte* (‘over’) (23–29) uttrykker hierarkiske forhold.
23. Ruija oli silloin Tanskan [kuninkhaan *alla*].
‘Norge var på den tida underlagt danskekongen.’
24. Net meinathiin, ette naisen kuuluu olla [miehen *alla*].
‘De meinte at kvinna skulle være underordna mannen.’
25. Se oon pissiin aika, ko mie olen ollu [toisen ihmisen *alla*].
‘Det er den lengste tida jeg har vært underordna en annen person.’
26. Suomi pääsi pois [Ruottin *alta*], mutta joutui [venäläisen *alle*].
‘Finland blei fritt fra Sverige, men havna inn under Russland.’
27. Kyllä läस्ताiolaisetki kuuluva [saman kirkon *allet*].
‘Visst hører også læstadianere inn under samme kirke.’
28. Faarao pani Joosefin *koko* [Egyptin *ylit*].
‘Faraoen satte Josef som herre over heile Egypt.’

29. Ei yhden ihmisen pitää olla [toisen ihmisen *yli*].
‘Et menneske bør ikke være overordna noe anna menneske.’
- ◆ Adposisjonsfraser med *puolelta* og *kautta* betyr mye det samme, og de brukes i setninger som forteller om opprinnelse (30, 31).
30. Hän oon [äitin *puolelta*] Inkilä mutta [isän *puolelta*] norjalainen.
‘Han/Hun er av Inkilä-slekta gjennom morssida, men norsk gjennom farssida.’
31. Met olema kaikin suomen lähtöä [isän *kautta*].
‘Vi er alle av finsk opphav gjennom farssida.’
- ◆ Adposisjonsfraser med *puolesta* og *puolelta* spesifiserer under hvilke forhold eller i hvilken forstand eller henseende setninga er sann (32–34). Postposisjonen *suhtheen* bruker vi når vi jamfører to eller flere ting (35–38).
32. Sođan jälkhiin olthiin mahdollisuudet huonomat [varroin *puolesta*], ko tienestit olthiin huonot.
‘Etter krigen var mulighetene verre når det gjaldt økonomien ettersom lønnene var så dårlige.’
33. Het pärjäthiin kyllä [vaatheitten *puolesta*] ja vielä [tervheyden *puolestaki*], mutta ei [ruvan *puolesta*].
‘De greide seg med klær og for så vidt med helsa, men ikke når det gjaldt maten.’
34. Nyt oon [elämän *puoleltaki*] parempi ko tähän oon tullu kalanostaja.
‘Når det gjelder livet i si heilhet, så er situasjonen nå blitt bedre ettersom det er kommet fiskeoppkjøpere hit.’
35. Meilä oon hyvä elämä täälä [entisen *suhtheen*].
‘Vi har et godt liv her i forhold til før.’
36. Opettaajan työ oon helppo [kalastaajan työn *suhtheen*].
‘Læreryrket er lett jamført med fiskeryrket.’
37. Maija oon kauhian hyvä puhumhaan suomia [sen *suhtheen* mitä meän tyttäret].
‘Maja er fryktelig flink til å snakke finsk sammenlikna med døtrene våre.’
38. Paatsjoela oon paljon hilloja [sen *suhtheen* mitä meilä täälä].
‘Det er mye moltebær i Pasvik sammenlikna med det vi har her.’

10.7 Ugjennomsiktige adposisjoner

Ganske mange adposisjoner har en uklar semantisk motivasjon, og vi kaller dem for ugjennomsiktige eller tilslørte. En del av dem kan sies å være styrt på den måten av at visse verb eller nomen krever en viss type adposisjonsfrase som utfylling, men uten at det kan forklares ut fra betydninga til disse adposisjonene. Ofte er det også slik at slike adposisjonsfraser kan erstattes av en nomenfrase som står i en viss kasus. Men det er ikke alltid tilfellet.

Vi skal her ta for oss ulike typer av slike adposisjoner og hvordan de brukes. Det er her jamt over snakk om postposisjoner som tar utfylling i genitiv.

◆ *alla* : *alle(t)*

Postposisjonen *alla* : *alle(t)* ('under') bruker vi for å fortelle at noe holder på å bli gjort, eller begynner å bli gjort (1–4). Det er substantivet i utfyllinga som spesifiserer sjølve gjerninga eller handlinga.

1. Se oon seittemen vuotta aikkaa, ko mie viimeksi olin [operasuunin *alla*].
'Det er sju år sia jeg sist gikk gjennom en operasjon / ble operert.'
2. Liisala oli aina [tevon *alla*] joku artikkeli.
'Lisa har alltid en artikkel under arbeid.'
3. Johaneksen ilmestystä met emmä tohdi ottaat ollenkhaan [selityksen *alle*].
'Johannes' åpenbaring tør vi ikke å begynne å forklare i det heile tatt.'
4. Sie häydyt ottaat sen assiin [puhheen *alle*].
'Du bør ta opp den saka.'

◆ *ympäri(t)*

Postposisjonen *ympäri(t)* ('om; på') brukes særlig i indirekte tale (1–3) og i liknende substantivfraser (4). Men postposisjonen forekommer også i andre setningstyper (5, 6).

1. Paulaharju kirjoitti [«Ruijan suomalaisten» eli kainulaisten *ympäri*].
'Paulaharju skreiv om finnene i Nord-Norge eller kvenene.'
2. Muistele mulle [sinun perheen *ympäri*]!
'Fortell meg om familien din!'

3. Mie en tykkää, ko puhuthaan pahhaa [ihmisten *ympäri*].
'Jeg liker det ikke når folk snakker stygt om andre.'
4. Kirjassa oon kans muistelus [Ruottin saamelaisten *ympärit*].
'I boka er det også ei fortelling om svenske samer.'
5. Oletko sie kuulu mithään [Liisan *ympäri*]?
'Har du hørt noe (nytt) om Lisa?'
6. Anna-Riitta oon tutkinu [kainun kielen *ympäri*].
'Anna-Riitta har forska på kvensk språk.'

I stedet for adposisjonsfraser med *ympäri* bruker man vanligvis substantivfraser; jamfør setningene i (7–11), som betyr det samme som dem i (2–6) ovafor. I indirekte tale og for eksempel sammen med verbet *kuulla* bruker vi substantivfraser i elativ (7–10), mens verbet *tutkiit* brukes i direkte setningstyper med partitivobjekt (11).

7. Muistele mulle [sinun perheestä].
8. Mie en tykkää, ko puhuthaan pahhaa ihmisistä.
9. Kirjassa oon kans muistelus [Ruottin saamelaisista].
10. Oletko sie kuulu mithään Liisasta?
11. Anna-Riitta oon tutkinu [kainun kieltä].

◆ perässä ~ pörässä, perhään ~ pörhään

Postposisjonene *perässä* ~ *pörässä* og *perhään* ~ *pörhään* ('etter') er også brukt i abstrakt forstand, som for eksempel i frasene *olla*, *kulkkeet jonku perässä* ~ *pörässä* ('å være ute etter noe, leite etter noe') (1), *kulkkeet ~ kulkea(t)* ~ *kulkia*, *laukkoot ~ laukkoa(t)*, *juosta jonku perässä* ~ *pörässä* ('gå, få til å springe, springe etter noe') (2), *kattoot ~ kattoa(t) jonku perhään* ~ *pörhään* ('se etter noen') (3), *panna sanan jonku perhään* ~ *pörhään* ('sende bud etter noen')(4).

1. Net hääyhiin ennen olla vaarassa [eloitten *perässä*].
'Før måtte de være på fjellet og vokte på reinsdyrflokken.'
2. Porot laukothiin syksylä [sieniin *pörässä*].
'På høsten sprang reinsdyra og leita etter sopp.'

3. Ko lapset tulhaan koulusta, se äiji saapi kattoo [niitten *perhään*].
'Når barna kommer fra skolen, får bestefar se etter dem.'
4. Anni pani heti sanan [niitten *pörhään*].
'Anni sendte straks bud etter dem.'

◆ *kans(a)*

Postposisjonen *kans(a)* ('med') bruker vi for eksempel i verbfraser som *käy(đ)ä väärin/hyvin jonku kans(a)* ('gå dårlig/bra med noe') (1) og *tulla hoppulhätä jonku kans(a)* ('bli travelt/hastverk / få det travelt; havne i nød') (2, 3).

1. [Matin *kans*] oon käyny väärin, mutta [Pekan *kans*] oikhein hyvin.
'Det gikk dårlig med Mats, men veldig bra med Peder.'
2. Vanhaaseen aikhaan ei [kalan *kans*] tullu koskhaan hätä.
'Før i tida blei det aldri problemer med fisken.'
3. Se tullee aina hoppu [ruvan *kans*].
'Man får det alltid travelt med maten.'

◆ *päättä*

Adposisjonsfraser med *päättä* ('om') brukes særlig sammen med verb som uttrykker krangling (1–3), eller som modifikator i substantivfraser som betegner krangel (4). Men de forekommer også sammen med andre verb (5).

1. Se oon kumma, ette killaava riellä [marjoitten *päättä*].
'Det er rart at folk orker å krangle om bær.'
2. Mie freistasin tingata [palkan *päättä*], ette saisin sen ylös.
'Jeg forsøkte å forhandle om lønna, slik at jeg skulle få mer.'
3. Kovasti net taistelthiin [sen *päättä*], ette saathiin kylän säilymhään.
'De kjempa hardt for at bygda skulle overleve.'
4. Alattiossa oli riita [sen pađon *päättä*].
'Det var krangel i Alta om den demningen.'
5. Ei ihminen tarvitte hävetä [oman kielen *päättä*].
'Folk behøver ikke å skjemmes over sitt eige språk.'

Sammen med verbet *hävetä* ('skjemmes') brukes også substantivfraser som står i elativ eller partitiv; jf. setninga i (6), som betyr det samme som (5).

6. Ei ihminen tarvitte hävetä [hänen omasta kielestä] ~ [hänen ommaa kieltä].

◆ *pääle(t)*

Postposisjonen *pääle(t)* brukes sammen med flere typer verb og substantiv. Den brukes også i mange faste fraser, som for eksempel *käy(ä)ä jonku pääle(t)* ('angripe noen; gå ut over noen') (1, 2) og *ottaa(t) pääle(t)* ('ta på') (3). Vi ser at de to frasetypene også kan brukes synonymt (jf. (2) og (3)).

1. Heti ryövärit käytiin [sen trengin *päälet*].
'Røverne heiv seg straks over drengen.'
2. Kova työ alkoi käymhään [kropin *pääle*].
'Det tunge arbeidet begynte å gå ut over kroppen.'
3. Pimnee aika ottaa niin hirmusesti [ämmin terveyden *pääle*].
'Mørketida tar så forferdelig på helsa til bestemor.'

En annen fast frase er *jouttuut ~ joutua(t) / tulla jonku pääle(t)* ('få ansvar for') (4, 5).

4. Se joutui [palvelijan *pääle*] kaikki se ruokahoito.
'Tjeneren fikk ansvar for alt matstellet.'
5. Se tuli [mamman *pääle*] ette passata meän lapsia.
'Mamma fikk ansvar for å passe barna våre.'

Postposisjonen *pääle(t)* er også vanlig i fraser som forteller at noen er sint på noen. I slike konstruksjoner står adposisjonsfrasen som utfylling til et substantiv (6, 7) eller et verb (8, 9).

6. Ko niilä oli viha [jonku *päälet*], se net haethiin kirkonmaan multaa ja panthiin kaffikupphiin.
'Når de sint på noen, så henta de jord fra kirkegården og hadde den opp i en kaffekopp.'
7. Kaisa oon vihassa [minun *pääle*].
'Kaisa er sint på meg.'
8. Lemmijovessa net suututhiin [meidän *pääle*].
'I Lakselv blei de sint på oss.'

9. Veljet ajateltiin, ette Joosefi kostaa [heidän *pääle*].
 ‘Brødrene trudde at Josef hevna seg på dem.’

I stedet for *pääle(t)*-fraser kan vi også bruke substantivfraser i slike konstruksjoner; jf. (10–12), som betyr det samme som (7–9).

10. Kaisa oon vihassa minule.
 11. Lemmijovessa suututhiin meile.
 12. Veljet ajateltiin, ette Joosefi kostaa heile.

Også verba *luottaa(t)* (‘stole (på)’) (13, 14), *uskoot ~ uskoa(t)* (‘tru’) (15, 16) og *ajatella* (‘tenke’) og *unistella* (‘drømme’) (17) tar utfylling i form av en postposisjonsfrase med *pääle(t)*.

13. Mie luotin [sinun *pääle*], mutta kuitenkin sie petit minun.
 ‘Jeg stolte på deg, men du bedro meg likevel.’
 14. Sivva luotti [ittensä voimiin *pääle*].
 ‘Sivert stolte på sine egne krefter.’
 15. Se pittää [jumalan *päälet*] uskoa eikä [ihmisten *päälet*].
 ‘Man bør tru på en gud, og ikke på menneska.’
 16. [Politiikkariitten *pääle*] mie en usko ennää mithään.
 ‘Jeg trur ikke noe på politikere lenger.’
 17. Mie olen ushein ajatellu [sinun *pääle*] ja unistelluki [sinun *pääle*].
 ‘Jeg har ofte tenkt på deg og også drømt om deg.’

I stedet for postposisjonsfraser med *pääle(t)* kan verba i konstruksjonene ovafor også ta et nomen som utfylling. Verba *luottaa(t)* og *uskoot ~ uskoa(t)* tar da nomenutfylling i illativ (18, 19), verbet *ajatella* i partitiv (20) og verbet *unistella* i elativ (20).

18. Mie luotin sinhuun, mutta kuitenkin sie petit minun.
 ‘Jeg stolte på deg, men du bedro meg likevel.’
 19. Sivva luotti [ittensä voimhiin].
 ‘Sivva stolte på sine egne krefter.’
 20. Mie olen ushein ajatellu sinnuu ja unistelluki sinusta.
 ‘Jeg har ofte tenkt på deg og også drømt om deg.’

Her er noen flere eksempler på hvordan postposisjonsfraser med *pääle(t)* brukes (21–23).

21. Mie olen niin paljon kustantannu [tohtorin *pääle*], ette kyllä oon tullu tyyrhiiksi.
'Jeg har hatt så mye utgifter på doktoren at det er blitt dyrt.'
22. Kauppamiehen piti anttaat jauhoi niitten [korttiin *pääle*].
'Kjøpmannen måtte gi mjøl for de (rasjonerings)korta.'
23. En mie saanu lainaa [pantin *pääle*] vaikka pyysin.
'Jeg fikk ikke lån på pantet sjøl om jeg ba om det.'

10.8 Lause adposisjonsfraser

Lause adposisjonsfraser uttrykker hva noen syns om saksforholdet i setninga, eller hva eller hvem setninga refererer til. De modifierer med andre ord ikke et bestemt ledd, men heile setninga, og de fungerer som frie adverbial.

Eksempler på slike adposisjoner er *puolesta* ('for ... del'), *mielestä* ('etter ... syn') og *jälkheen ~ jälkhiin* ('etter, ifølge'). De er alle postposisjoner som tar utfylling i genitiv. Postposisjonsfraser med *puolesta* forteller etter hvem sitt syn noe er sant (1–3). Postposisjonsfraser med *mielestä* spesifiserer hva slags syn referenten til nomenet i utfyllinga har på saka (4, 5). Stundom kan disse frasene brukes nærmest synonymt (6).

1. [Minun *puolesta*] ruijan kieli oon sama kevee puhhuut ko tämä äitinkieli.
'For meg er norsk like lett å snakke som dette morsmålet.'
2. Pojat olthiin luvanheet, ette [heidän *puolesta*] sopis kohdata jo tulleevalla viikola.
'Guttene hadde lovt at det passa for dem å komme allerede nå til uka.'
3. [Minun *puolesta*] saatama lähteet vaikka heti.
'For min del kan vi dra om så med en gang.'
4. [Lästaatiolaisten *mielestä*] tansi oli kauhee.
'Etter læstadianernes syn var dans noe forferdelig.'
5. Kväänoja ei [minun *mielestä*] löy'y täältä.
'Etter mitt syn fins det ikke noen som kaller seg for kvener her.'

6. Ja nokko oon nokko. Kuitenki [heidän *mielestä* ja *puolesta*].
 ‘Og nok er nok. I hvert fall etter deres syn og for deres del.’

For å vise til kjelda til et utsagn bruker vi postposisjonen *jälkheen* ~ *jälkhiin* (‘etter, ifølge’) (7, 8).

7. Se Sammeli Kippanen oli [muisteluksen *jälkheen*] se ensimmäinen, joka tuli Pyssyjokheen.
 ‘Etter det som fortelles, var det Samuel Kippanen som var den første som kom til Børselv.’
8. Pekka oli oikein soma mies [minun muiston *jälkhiin*].
 ‘Peder var en veldig artig mann, etter det jeg minnes.’

10.9 Oppsummerende om adposisjoner

I dette kapitlet har vi sett på i alt 69 ulike adposisjoner, og de fleste av dem har igjen ulike kasusformer, og noen av dem har også parallellformer. Oversikten omfatter likevel ikke alle adposisjoner i kvensk. Vi har også vist at i mange tilfeller så kan en og samme adposisjon opptre i ulike funksjoner, sjøl om det ikke har vært mulig å inkludere alle tenkelige bruksmåter. For eksempel fungerer adposisjonen *yli(t)* ~ *ylitte* (‘over’) som steds-, tids-, mengde- og som forholdsadposisjon. Den fins både som postposisjon og som preposisjon. I noen funksjoner tar den utfylling i genitiv, mens den styrer partitiv i andre funksjoner, på linje med for eksempel *ympäri(t)*.

Som det framgår av tabell 10.4, så er de fleste adposisjonene postposisjoner som tar utfylling i genitiv. Når det er sagt, fins det også mange preposisjoner, og de tar oftest utfylling i partitiv, men det er heller ikke uvanlig med preposisjoner som styrer genitiv. Postposisjoner styrer sjelden partitiv.

Det er bare en handfull eksempler på adposisjoner som styrer nominativ, og de er ikke med i tabellen. Vi har også utelatt den varianten av *ilman* som styrer abessiv, sjøl om den er vanligere enn varianten med partitivutfylling.

Tabell 10.4 Adposisjoner – funksjon og struktur

Funksjon	Postposisjoner		Preposisjoner	
	Genitiv	Partitiv	Genitiv	Partitiv
Stedsadposisjoner (10.1)	alla : alta : alle(t), e(đ) essä : e(đ)estä : etheen, kautta, likelä : likeltä : likele(t), läpi(t) ~ läpitte, perässä ~ pörässä : perästä ~ pörästä : perhään ~ pörhään, päälä : päältä : pääle(t), päässä : päästä : päähän, sisälä : sisältä : sishään, sivvu ~ siu(t) ~ siutti(t), syrjässä : syrjästä : syrjhään, takana : takkaa : taka(t), tykönä : tykköö ~ tyköä : tykö, vieressä : vierestä : vierestä, välilä : väliltä : välile(t), välissä : välistä : välhiin, ympäri(t)	myöten ~ myöden, vasten, vasthaan	läpi(t) ~ läpitte, poikki(t), yli(t) ~ ylitte, ympäri(t)	keskelä : keskeltä : keskele(t), kohti ~ kohdi, likelä : likeltä : likele(t), liki(t), likempännä : likemp(p)ää : likemäksi, lähelä : läheltä : lähele(t), pitkin, ympäri(t) -puolela : -puolelta : -puolele(t)
Tidsadposisjoner (10.2)	aikana, aikaan, aikhoin, alussa, e(đ)elä, lopula, perästä ~ pörästä, päästä, ympäriillä	myöten ~ myöden, vasten	e(đ)eltä, jälkheen ~ jälkhiin, kesken, läpi(t) ~ läpitte, siu(t) ~ siutte(t) ~ sivvu, vaila ~ vaile(t), yli(t) ~ ylitte, ympäri(t) (singulaarissa)	ennen, keskelä : keskele(t), pitkin, -puolheen
Måtesadposisjoner (10.3)	jälkhiin ~ jälkheen, kans(a), kautta, kesken, läpi(t) ~ läpitte, myötä, pääle(t), seurassa, vierheen	myöten ~ myöden		ilman, vasto(i)n
Årsaksadposisjoner (10.4)	e(đ)estä, kautta, pääle(t), takkii ~ takia, täh(đ)en			varten, vasten
Mengdeadposisjoner (10.5)	e(đ)estä, välilä	kohti ~ kohdi	vaila ~ vaile(t), yli(t) ~ ylitte	keskelä
Forholdsadposisjoner (10.6)	e(đ)estä, kautta, puolela : puolele(t), puolelta, puolesta, puolheen, sijassa : sijhaan, välilä, välissä	kohthaan, vasten, vasthaan		

(Fortsatt)

Tabell 10.4 (Fortsatt)

Funksjon	Postposisjoner		Preposisjoner	
	Genitiv	Partitiv	Genitiv	Partitiv
Ugjennomsiktige adposisjoner (10.7)	alle(t), kans(a), perhään - pörhään, perässä - pörässä, pääle(t), päältä, ympäri(t)			
Lause adposisjoner (10.8)	jälkheen - jälkhiin, mielestä, puolesta			